

**КОМУНАЛЬНИЙ ВИЩИЙ НАВЧАЛЬНИЙ ЗАКЛАД
«ХАРКІВСЬКА АКАДЕМІЯ НЕПЕРЕРВНОЇ ОСВІТИ»**

СХВАЛЕНО

Протокол Вченої ради
КВНЗ «Харківська академія
неперервної освіти»
№ 1 від 23.01.2026

ЗАТВЕРДЖЕНО

Наказ КВНЗ «Харківська
академія неперервної освіти»
№ 8 від 26.01.2026

ОСВІТНЯ ПРОГРАМА

**підвищення кваліфікації практичних психологів
закладів дошкільної освіти**

**«ЕФЕКТИВНІ ПРАКТИКИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ПІДТРИМКИ
ВИХОВАНЦІВ ЗДО»**

**EFFECTIVE PRACTICES OF PSYCHOLOGICAL SUPPORT FOR
STUDENTS WITH DISABILITIES**

РЕКОМЕНДОВАНО

Протокол засідання
кафедри освітнього
менеджменту та виховання
21.01.2026 № 1

Харків - 2026

Розробник: Комунальний вищий навчальний заклад «Харківська академія неперервної освіти» (Замазій Ю.О., старший викладач секції культури здоров'я, психологічної та інклюзивної освіти при кафедрі освітнього менеджменту та виховання Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»)

Напрямок підвищення кваліфікації: розвиток професійної майстерності практичних психологів ЗДО щодо надання психологічної підтримки вихованцям ЗДО.

Розроблено на основі типової програми: Типова програма підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу (наказ МОНУ від 15.01.2025 № 46).

Термін дії програми: з 01.01.2026 до 31.12.2030 року.

Рецензенти:

Заліська Оксана, ст. викладач секції «Нова українська школа» кафедри методики дошкільної та початкової освіти Комунального вищого навчального закладу «Харківська академія неперервної освіти»; магістр педагогіки вищої школи, тренер з інклюзивної освіти, тренер за програмою «Психолого-педагогічна підтримка дітей, батьків та педагогів в умовах надзвичайної ситуації».

Кондрацька Лариса, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри педагогіки, психології, початкової освіти та освітнього менеджменту Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради.

I. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність освітньої програми «Ефективні практики психологічної підтримки вихованців ЗДО» зумовлена тим, що розбудова дошкільної освіти, реалізація Державного стандарту дошкільної освіти, запровадження інклюзивного навчання, здійснення освітнього процесу сьогодні відбувається в умовах збройної агресії РФ та її наслідків, а саме: вимушеного переміщення дітей, педагогів і батьків, чисельних втрат і загроз, соціальних, економічних і безпекових викликів, дистанційного навчання, зростання рівня тривожності, емоційного виснаження, психотравматизації серед усіх учасників освітнього процесу. З початку активних бойових дій на території України різко зросла потреба населення у психологічній підтримці. Особливо цього потребують діти. Таку психологічну підтримку можуть надавати педагогічні працівники закладів дошкільної освіти, а саме практичний психолог закладу.

Отже, пріоритетності набувають питання ефективної психологічної підтримки вихованців ЗДО, створення безпечного, безбар'єрного, інклюзивного освітнього середовища, що сприятиме відновленню ментального здоров'я та запобігатиме посиленню впливів стресових станів та ситуацій на особистість дитини.

Відповідно, актуалізується потреба в підвищенні компетентності практичних психологів як ключової ланки педагогічних працівників у здійсненні психосоціальної підтримки вихованців, забезпеченні стійкості учасників освітнього процесу, адаптації навчання до умов воєнного стану, у створенні психологічно безпечного середовища задля збереження ментального здоров'я всіх учасників освітнього процесу.

Освітня програма спрямована на підвищення професійної майстерності практичних психологів закладів дошкільної освіти щодо надання психологічної підтримки вихованцям ЗДО.

Цільова група: практичні психологи закладів дошкільної освіти.

Обсяг (тривалість): 75 годин (2,5 кредити)

- лекції – 24 год (32 %);
- практико орієнтовані види роботи – 36 год (48 %);
- самостійна робота – 13 год (17 %);
- контрольні заходи – 2 год (3 %).

Особливості реалізації програми:

Тривалість програми – інтенсивна (до 1 місяця).

В основу освітньої програми покладено Типову програму підвищення кваліфікації педагогічних працівників закладів дошкільної освіти щодо надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу (наказ МОНУ від 15.01.2025 № 46).

Освітня програма «Ефективні практики психологічної підтримки вихованців ЗДО» може реалізовуватися в очній та/або дистанційній формах навчання, залежно від організаційних можливостей закладу, потреб слухачів і

безпекової ситуації в регіоні. Реалізація програми ґрунтується на поєднанні теоретичних занять і практико-орієнтованих форм роботи, зокрема: практикуми, аналіз кейсів, дискусії, тренінг навичок, майстерні досвіду, онлайн-квест та самостійна робота слухачів. Навчання передбачає активну взаємодію учасників освітнього процесу, створення безпечного, інклюзивного та партнерського освітнього середовища, а також доступу до цифрових освітніх ресурсів і онлайн-платформ.

Науково-педагогічні та педагогічні працівники Харківської академії неперервної освіти можуть реалізовувати Програму повністю або частково (з можливістю змін до 30% змісту за умови дотримання державних вимог до підвищення кваліфікації педагогічних працівників).

Для ефективною реалізації програми залучаються практики, які мають досвід роботи практичним психологом ЗДО в умовах реформування дошкільної освіти, усвідомлюють сучасні підходи й засоби реалізації Державного стандарту дошкільної освіти, інклюзивного навчання дітей з ООП, володіють сучасними педагогічними методиками, цифровими технологіями.

Форма підвищення кваліфікації: інституційна (очна, дистанційна)

Мета підвищення кваліфікації: удосконалити здатності практичних психологів закладів дошкільної освіти здійснювати професійну діяльність з надання психологічної підтримки вихованцям ЗДО.

Завдання підвищення кваліфікації:

- поглибити знання практичних психологів щодо сучасних практик та підходів щодо надання психологічної підтримки вихованців ЗДО;
- формувати розуміння щодо значення психологічної підтримки для відновлення ментального здоров'я та запобігання посиленню впливів стресових станів на особистість; змісту, форм і методів психологічної підтримки вихованців, шляхів розбудови безпечного освітнього середовища, механізмів захисту дітей;
- розвивати вміння практичних психологів організовувати та здійснювати психологічну підтримку вихованців ЗДО, використовуючи ефективні практики такої підтримки; надавати першу психологічну допомогу учасникам освітнього процесу;
- удосконалювати практичні навички слухачів аналізувати психологічні втрати, кризові стани вихованців ЗДО; визначати актуальні напрями, зміст, ефективні практики психологічної підтримки всіх учасників освітнього процесу;
- розвивати навички оцінювання потреб вихованців у психологічній підтримці, психологічних труднощів дітей з ООП, рефлексії та самооцінювання результатів власної діяльності, готовності використовувати цифрові інструменти в професійній діяльності;
- сформувати навички побудови партнерської взаємодії з учасниками команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться:

- надання психологічної допомоги за запитом та/або відповідно до виявленої потреби в такій допомозі (Г);
- співпраця з педагогічними працівниками щодо організації ефективної освітньої діяльності та співучасть у створенні, підтримці та розвитку психологічно безпечного освітнього середовища в закладі освіти (Д).

Очікувані результати навчання:

За результатами навчання слухачі:

- поглиблюють знання щодо сучасних практик та підходів надання психологічної підтримки вихованців ЗДО;
- усвідомлять значення психологічної підтримки для відновлення ментального здоров'я та запобігання посиленню впливів стресових станів на особистість; зміст, форми і методи психологічної підтримки вихованців, шляхи розбудови безпечного освітнього середовища, механізми захисту дітей;
- умітимуть організовувати та здійснювати психологічну підтримку вихованців ЗДО, використовуючи ефективні практики такої підтримки; надаватимуть першу психологічну допомогу учасникам освітнього процесу;
- аналізуватимуть психологічні втрати, кризові стани вихованців ЗДО; визначатимуть актуальні напрями, зміст, ефективні практики психологічної підтримки всіх учасників освітнього процесу;
- застосовуватимуть методи оцінювання потреб вихованців у психологічній підтримці, психологічних труднощів дітей з ООП, рефлексії та самооцінювання результатів власної діяльності, використовуватимуть цифрові інструменти в професійній діяльності;
- співпрацюватимуть на засадах партнерської взаємодії з учасниками команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації.

Оцінювання побудовано за принципами компетентнісного підходу і поєднує формувальне та підсумкове оцінювання:

Формувальне оцінювання – проводиться протягом навчання і включає:

- спостереження за роботою слухачів на практичних заняттях;
- самооцінювання результатів навчальної діяльності слухачами.

Підсумкове оцінювання – здійснюється наприкінці програми у вигляді комплексного тестування за всіма темами освітньої програми, що дозволяє оцінити рівень засвоєння знань, умінь і компетентностей слухачів. Підсумковий тест містить 28 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 28 балів. Прохідний бал – 20 (75 %).

Документ про підсумки підвищення кваліфікації: свідоцтво про підвищення кваліфікації.

Вартість. Курси підвищення кваліфікації за освітніми програмами професійного розвитку для педагогічних працівників всіх категорій та керівників закладів освіти, що фінансуються з місцевих бюджетів Харківської області, безкоштовні.

Вартість курсів підвищення кваліфікації за освітніми програмами професійного розвитку для працівників закладів освіти державної та приватної форм власності, працівників закладів інших, крім освіти, галузей, та інших регіонів визначається Переліком освітніх послуг КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти», що розміщено у розділі «Публічна інформація» на сайті КВНЗ «Харківська академія неперервної освіти» (<http://edu-post-diploma.kharkov.ua/>)

2. НАВЧАЛЬНО-ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Програмою передбачено поєднання теоретичної підготовки з активними, практико орієнтованими формами навчальної діяльності, що спрямовані на формування та розвиток професійних компетентностей практичних психологів ЗДО.

Особливістю освітньої програми є акцент на здійсненні ефективної психологічної підтримки вихованців ЗДО, а також їх батьків та педагогічних працівників закладу задля підтримки психологічного здоров'я, розвитку стійкості учасників освітнього процесу в умовах сучасних викликів. Важливою складовою програми є створення умов для професійної взаємодії педагогічних працівників, обміну досвідом, спільного проектування професійної діяльності, зокрема у частині пошуку шляхів вирішення реальних професійних ситуацій.

Самостійна робота слухачів передбачає опрацювання нормативно-правових документів у сфері освіти, аналіз навчально-методичних матеріалів, а також рефлексію власної педагогічної діяльності й визначення індивідуальної траєкторії професійного розвитку.

Рефлексивна сесія «Мої професійні відкриття: що я дізналася / дізнався та як це застосую в практичній діяльності» спрямована на усвідомлення слухачами власних професійних досягнень, змін у забезпеченні підтримки психологічного здоров'я учасників освітнього процесу.

Підсумковими заходами є підсумкове тестування.

Підсумкове тестування проводиться з метою комплексної перевірки рівня сформованості знань, умінь і професійних компетентностей за всіма темами освітньої програми.

Зміст програми складається з 5 модулів та 28 взаємопов'язаних тем. На етапі завершення навчання за освітньою програмою слухачі складають підсумковий тест із 28 питань. Максимальна кількість балів, яку можуть отримати учасники, – 28 балів. Прохідний бал – 20. Учасники, які успішно пройшли навчання та склали підсумковий тест, отримують свідоцтво.

Кількість годин, що відводиться на засвоєння змісту Програми, складає: 75 год, з них: 24 год – лекційні заняття, 36 год – практична робота, 13 год – самостійна робота, 2 год – контрольні заходи.

| № | Зміст | К-сть годин | | | | ПІБ викладача, посада, наукове звання, науковий ступінь |
|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|-------------|----------------------|----------------------|----------------------|------------------------------------------------------------------|
| | | Лекції | Практичні заняття | Самостійна робота | Контрольні заходи | |
| МОДУЛЬ 1. Забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО | | | | | | |
| 1.1. | Значення Державного стандарту дошкільної освіти для забезпечення розвитку особистості дошкільника | 1 | 1 | | | Капустіна Н.О. |
| 1.2. | Наступність між дошкільною та початковою освітою: роль практичного психолога ЗДО | 1 | 1 | | | Капустіна Н.О. |
| 1.3. | Виховання на цінностях як стиль організації взаємодії з дитиною | 1 | 1 | | | Вороніна Г.Л. |
| 1.4. | Створюємо безпечне освітнє середовище в ЗДО | 1 | 1 | | | Астахова М.С. |
| 1.5. | Права дитини в Україні | 1 | 1 | | | Яковлєв П.О. |
| 1.6. | Механізми захисту дітей: нові вимоги та відповідальність | 1 | 1 | | | Яковлєв П.О. |
| 1.7. | Національно-патріотичне виховання дошкільників: практичні аспекти | 1 | 1 | | | Горбенко Т.І. |
| 1.8. | Організація психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП відповідно до рівнів підтримки | 1 | 1 | | | Малакей І.С. |
| | <i>Разом за модулем</i> | 8 | 8 | | | |
| МОДУЛЬ 2. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу ЗДО: зміст та основні характеристики | | | | | | |
| 2.1. | Психологічна підтримка учасників освітнього процесу ЗДО як потреба часу | 1 | 1 | | | Носенко В.В. |
| 2.2. | Форми і методи психологічної підтримки дітей дошкільного віку | 1 | 1 | | | Беляєва К.Ю. |
| 2.3. | Психологічна підтримка батьків дітей дошкільного віку | 1 | 1 | 2 | | Беляєва К.Ю. |
| 2.4. | Основи кризової психології та методи роботи з психотравмами | 1 | 1 | | | Носенко В.В. |
| 2.5. | Психологічний практикум «Кризові стани і психотравма: психологічні методи підтримки та відновлення» | | 2 | 2 | | Носенко В.В. |
| 2.6. | Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу ЗДО | | 2 | 3 | | Носенко В.В. |
| 2.7. | Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП | 1 | 1 | | | Заліська О.М. |
| | <i>Разом за модулем</i> | 5 | 9 | 7 | | |

МОДУЛЬ 3. Зміст та особливості надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу ЗДО

| | | | | | | |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---|----|---|--|------------------|
| 3.1. | Практикум «Педагогіка партнерства як ключовий вектор організації комунікації з батьками дошкільників у сучасних умовах» | | 2 | | | Капустіна Н.О. |
| 3.2. | Гра як складник фізичного та психологічного розвитку дошкільників | 1 | 1 | | | Волкова І.В. |
| 3.3. | Формування основ здорового способу життя в дошкільників: виклики, шляхи подолання та перспективи | 1 | 1 | | | Бандура В.В. |
| 3.4. | Артметоди в психологічній практиці: використання творчості для підтримки та відновлення | 1 | 1 | 2 | | Замазій Ю.О. |
| 3.5. | Практикум «Екологічна робота з травмою та ресурсом засобами МАК» | | 2 | | | Носенко В.В. |
| 3.6. | Психологічний практикум «Розвиток резильєнтності та формування життєстійкості педагогів в умовах війни» | | 2 | 2 | | Замазій Ю.О. |
| 3.7. | Визначення освітніх труднощів дітей раннього віку | 1 | 1 | | | Потамошнєва О.М. |
| 3.8. | Специфіка психологічних труднощів дітей з ООП: втрати розвитку та їх подолання | 1 | 1 | | | Потамошнєва О.М. |
| | <i>Разом за модулем</i> | 5 | 11 | 4 | | |

МОДУЛЬ 4. Професійний розвиток практичного психолога

| | | | | | | |
|------|------------------------------------------------------------------------------------------|---|---|---|--|---------------|
| 4.1. | Просвітницько-профілактична функція працівника психологічної служби в реаліях сучасності | 1 | 1 | | | Замазій Ю.О. |
| 4.2. | Громадянська та соціальна компетентності як умова успішної соціалізації особистості | 1 | 1 | | | Горбенко Т.І. |
| 4.3. | Управління цифровою ідентичністю. Кібергігієна. Правила безпеки в цифровому середовищі | 1 | 1 | | | Нетеса І.І. |
| 4.4. | Майстер-клас «Використання цифрових застосунків в роботі практичного психолога» | | 2 | 2 | | Беляєва К.Ю. |
| 4.5. | Інноваційна компетентність педагога у контексті професійного саморозвитку | 2 | | | | Луніна В.Ю. |
| | <i>Разом за модулем</i> | 5 | 5 | 2 | | |

МОДУЛЬ 5. Організаційно-підсумковий

| | | | | | | |
|------|----------------------------------------------------------------------------|---|---|--|--|--------------|
| 5.1. | Настановне заняття. Стартова креативна сесія «Мої очікування від навчання» | 1 | 1 | | | Замазій Ю.О. |
|------|----------------------------------------------------------------------------|---|---|--|--|--------------|

| | | | | | | |
|------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|----|----|----|----|--------------|
| 5.2. | Рефлексивна сесія «Мої професійні відкриття: що я дізналася / дізнався та як це застосую в практичній діяльності» | | 2 | | | Замазій Ю.О. |
| | <i>Разом за модулем</i> | 1 | 3 | | | |
| | <i>Підсумкове тестування</i> | | | | 2 | |
| | Усього | 24 | 36 | 13 | 75 | |

3. ЗМІСТ ПРОГРАМИ

МОДУЛЬ 1. *Забезпечення якості освітнього процесу в ЗДО*

Тема 1.1. Значення Державного стандарту дошкільної освіти для забезпечення розвитку особистості дошкільника.

Базовий компонент дошкільної освіти (БКДО) як Державний стандарт дошкільної освіти (2021р.). Особливості змісту Базового компонента дошкільної освіти (БКДО). Мета Стандарту. Результат освіти дитини. Базові принципи реалізації БКДО. Складові БКДО. Особливості змісту БКДО. Цінності дошкільної освіти за БКДО. Структура БКДО.

Організації освітнього процесу в умовах реалізації БКДО. Особливості Державного стандарту дошкільної освіти (2025)

Практична частина:

- Робота в групах: «Особливості формування особистості дитини за БКДО», «Роль батьків у реалізації Стандарту».
- Дискусія: «Виявлення проблем в реалізації Державного стандарту дошкільної освіти практичним психологом ЗДО в сучасних умовах та розроблення шляхів їх розв'язання».

Тема 1.2. Наступність між дошкільною та початковою освітою: роль практичного психолога ЗДО.

Сутність поняття «наступність». Цілісність між дошкільною та початковою освітою. Ключові компетентності дитини дошкільного віку та учня початкової школи. Особливості формування елементів навчальної діяльності в дітей старшої групи. Проблеми у забезпеченні наступності між дошкільною та початковою освітою. Шляхи забезпечення наступності між дошкільною та початковою освітою.

Практична частина:

- Робота в групах щодо визначення наскрізних умінь дитини, які є спільними для розвитку ключових компетентностей дошкільників та учнів.
- Робота в групах щодо ролі практичного психолога ЗДО в забезпеченні наступності між дошкільною та початковою освітою.
- Дискусія: «Виклики в забезпеченні наступності між дошкільною та початковою освітою й пошук ефективних рішень».

Тема 1.3. Виховання на цінностях як стиль організації взаємодії з дитиною.

Актуальність питання формуванням ціннісних орієнтацій особистості. Поняття мораль, духовність, цінності. Нормативно-правова та науково-методична база виховання ціннісної особистості здобувача освіти. Характеристика нової моделі виховання. Ієрархія внутрішніх цінностей людини. Носії та фактори впливу на формування цінностей особистості. Кодекс цінностей українського виховання і розвитку. Роль системи цінностей у житті людини.

Базові моральні цінності сучасного виховання. Основні принципи ціннісного виховання. Вікові особливості становлення особистості здобувача освіти. Методи та прийоми ціннісного виховання особистості в реаліях сьогодення.

Практична частина:

- Вправа «Термінологічна розминка».
- Створення словника «Цінності та антицінності».
- Вправа «Цінності на карті».
- Робота з кейсами «Цінності, що шануються/не шануються в закладі освіти».

Тема 1.4. Створюємо безпечне освітнє середовище в ЗДО.

Безпечне освітнє середовище ЗДО та його складові. Нормативно-правові засади створення безпечного освітнього середовища. Роль психолога ЗДО у створенні безпечного освітнього середовища ЗДО. Основні вимоги Санітарного регламенту ЗДО. Рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні. Протоколи безпеки. Навчання та перевірка знань з питань безпеки. Дії під час надзвичайних ситуацій. Пожежна безпека. Надання домедичної допомоги. Мережева взаємодія. Корисні інформаційні ресурси.

Практична частина.

- Опрацювання кейсів щодо безпеки в ЗДО.
- Онлайн-гра Kahoot «Особиста безпека».

Тема 1.5. Права дитини в Україні.

Національне законодавство у сфері захисту прав дитини. Декларація прав дитини. Конвенція про права дитини. Права дитини: сутність і класифікація. Україна та Конвенція ООН про права дитини. Законодавство з питань прав дитини. Система захисту прав дітей в Україні (центральний та місцевий рівень), міжвідомча комісія з питань охорони прав дітей. Міжнародні документи із захисту прав дитини.

Практична частина.

- Вправа «Право VS Обов'язок»: аналіз балансу між правами дитини (наприклад, право на освіту) та її обов'язками (сумлінне навчання).
- Захист від насильства. Розгляд права на захист від експлуатації та жорстокого поводження.

Тема 1.6. Механізми захисту дітей: нові вимоги та відповідальність.

Повноваження, нормативно-правова відповідальність практичного психолога. Міжвідомча взаємодія у захисті прав дитини. Захист прав дітей в

Україні з урахуванням міжнародних договорів. Захист порушених прав дітей в Україні.

Практична частина.

- Робота з нормативно-правовими документами. Розв'язання ситуаційних завдань. Моделювання дій практичного психолога у кризових випадках. Обговорення етичних дилем.
- Аналіз кейсів порушення прав дитини. Складання алгоритму дій у разі порушення прав дитини.

Тема 1.7. Національно-патріотичне виховання дошкільників: практичні аспекти.

Актуальність національно-патріотичного виховання дітей дошкільного віку. Мета та завдання національно-патріотичного виховання в системі освіти України. Принципи, на яких має будуватися процес національно-патріотичного виховання.

Патріотизм як почуття-цінність та базова якість особистості. Ідея національного виховання в працях педагогів класиків. Формування рис і якостей особистості громадянина. Зміст і форми національно-патріотичного виховання. Педагогічні умови ефективного здійснення патріотичного виховання.

Практична частина.

- Вправа «Система цінностей», створення та аналіз вправи «Добрі та погані вчинки» в застосунку Learning Apps.

Тема 1.8. Організація психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП відповідно до рівнів підтримки.

Нормативно-правове підґрунтя організації психолого-педагогічного супроводу дітей з особливими освітніми потребами. Принципи інклюзивної освіти. Визначення ООП. Категорії освітніх труднощів та рівні підтримки в освітньому процесі. Сутність психолого-педагогічного супроводу дітей з ООП. Алгоритм організації супроводу в ЗДО.

Практична частина:

- Робота в групах. Опрацювання практичних кейсів щодо типових труднощів у роботі психолога.
- Рефлексивний блок «Коло професійних знахідок».

МОДУЛЬ 2. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу ЗДО: зміст та основні характеристики

Тема 2.1. Психологічна підтримка учасників освітнього процесу ЗДО як потреба часу.

Криза війни і психічне здоров'я учасників освітнього процесу ЗДО. Розвиток травматизації та складові психічного здоров'я. Стрес, види стресу. Форми реакцій на травматичний стрес. Реакція дитини дошкільного віку. Як говорити з дитиною про війну. Як підтримати дитину з ООП. Управління стресу в умовах війни. Рекомендації психолога. Робота з ресурсами. Способи

підсилення ресурсної складової. Модель стесостійкості та відновлення безперервності.

Практична частина.

- Вправа у learningapps.org «Реакції на стрес: фізіологічні, психологічні (емоційні, когнітивні, особистісні), поведінкові, навчальні відео з YouTube.

Тема 2.2. Форми і методи психологічної підтримки дітей дошкільного віку.

Структура психологічної підтримки, її складові. Форми надання психологічної підтримки дітям дошкільного віку за кількістю осіб: індивідуальна (робота з конкретним запитом – страхи, агресія, розлука), групова (соціалізація та розвиток емпатії через спільну діяльність). Форми надання психологічної підтримки дітям дошкільного віку за способом дії: безпосередня (спілкування з дитиною), опосередкована (розповідь іншим дітям про схожу проблему, замінюючи учасників події на інших або персонажів казок, звірів та обговорення шляхів її вирішення).

Ігрові методи психологічної підтримки дітей: ігри рольові, сюжетні, театралізовані, рухливі, пальчикові, ігри з водою та піском, ігри з конструктором та будування «хатинок» тощо.

Практична частина.

- Складання флеш-картки «Алгоритм роботи психолога з підтримки дітей дошкільного віку».
- Квест «Критерії успішного супроводу та підтримки».
- Загальне обговорення щодо використання ігрових технологій у роботі психолога з дітьми дошкільного віку.

Тема 2.3. Психологічна підтримка батьків дітей дошкільного віку.

Форми надання психологічної підтримки батькам дітей дошкільного віку: за кількістю осіб: індивідуальна, групова; за способом комунікації: усна (вислуховування, діалог, заспокоєння, підбадьорювання, порада), візуальна (візуальний контакт, заспокійливий погляд, усмішка, кивання, заспокійливі жести тощо), графічна (опис ситуації, інструкції, картки із вправами для зняття емоційної напруги у батьків та дітей тощо), за способом організації: батьківські збори, консультації, щоденні індивідуальні бесіди, спілкування за допомогою цифрових застосунків, майстер-класи. Засоби надання педагогами психологічної підтримки батькам дітей дошкільного віку в умовах ЗДО: вербальна та невербальна комунікація, література, інформаційна продукція (брошури, ліфлети, стенди тощо), сумісна позитивна діяльність, мобільні додатки, артприйоми тощо. Групи підтримки для батьків: створення простору для обміну досвідом та емоційної підтримки. Техніки та прийоми надання психологічної підтримки батькам дітей дошкільного віку в умовах ЗДО.

Практична частина.

- Створення пам'ятки або інфографіки (з використанням дошки Padlet) за темою «П'ятихвилинка ресурсу для батьків».

Тема 2.4. Основи кризової психології та методи роботи з психотравмами.

Травматичний стрес, травма, психотравма. Етапи травматичного досвіду. Прояви, які мають насторожити. Види психотравм. Поширені психічні розлади. Симптоми гострого стресового розладу. Характеристики психологічного захисту. Копінг ресурси особистості. Кризове консультування: принципи, методи, ризики.

Практична робота.

- Самопрезентація копінг ресурсів слухачів.

Тема 2.5. Психологічний практикум «Кризові стани і психотравма: психологічні методи підтримки та відновлення».

Психотравма та кризовий стан. Психологічні методи підтримки: дихальні вправи, вправи на пошук ресурсів, психогімнастика, руханки, розігрів, вправи на м'язове розвантаження, кінезіологічні та пальчикові вправи, майндфулнес. Кризове консультування. Артвправи. Нейрографіка. СЕН. Техніки ненасильницького спілкування. Рольові ігри. Зцілення іграшкою.

Практична частина.

- Навчальні відео з YouTube. Відпрацювання дихальних вправ, вправ на м'язове розвантаження тощо.

Тема 2.6. Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу ЗДО.

Поняття першої психологічної допомоги (далі – ППД) та її місце в системі психосоціальної підтримки в закладі освіти. Особливості ППД. Типові стресові та кризові ситуації в освітньому середовищі та їх вплив на психоемоційний стан учасників освітнього процесу. Основні принципи надання ППД: безпека, заспокоєння, підтримка, повага до гідності, добровільність.

Ознаки гострої стресової реакції та дезадаптації у дітей і дорослих. Індикатори, що потребують залучення фахівців. Базові навички надання першої психологічної допомоги в освітньому середовищі: активне слухання, нормалізація реакцій, емоційна підтримка, стабілізація стану. Самодопомога та профілактика професійного вигорання педагогічних працівників під час роботи в умовах постійного стресу.

Практична частина.

- Розбір протоколів надання першої психологічної допомоги (О. Гершанова, Моше Фархі, «Спостерігати – Слухати – Спрямувати» та інші).
- Робота з кейсами «Варто – не варто».
- Робота в групах «Складання переліку вимог і заборон при наданні першої психологічної допомоги».

Тема 2.7. Діяльність команди психолого-педагогічного супроводу дитини з ООП.

Поняття «команда психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами (далі – КППС). Нормативна база. Склад та завдання КППС. Психолог ЗДО як експерт із психічного розвитку, емоційного стану та соціалізації дитини у КППС.

Функціональні обов'язки практичного психолога ЗДО. Діагностична діяльність: психологічне спостереження, скринінг психоемоційного стану, визначення зони актуального та найближчого розвитку, оцінка адаптації. Участь психолога у розробленні ІПР: формулювання психологічних цілей, визначення корекційних напрямків, пропозиції адаптацій, участь у встановленні SMART-цілей.

Корекційно-розвиткова робота психолога: індивідуальні заняття, групові заняття, розвиток емоційної регуляції, формування соціальних навичок, профілактика поведінкових труднощів. Консультативна робота психолога ЗДО: підтримка батьків, психопросвіта педагогів, профілактика професійного вигорання. Моніторинг динаміки розвитку: ведення документації, аналіз ефективності втручання, коригування ІПР.

Професійні ризики у роботі практичного психолога ЗДО.

Практична частина.

- Робота в групах з навчальними кейсами «Роль практичного психолога у діяльності КППС».
- Вправа «Алгоритм дій психолога».
- Вправа «Моя зона впливу».

МОДУЛЬ 3. Зміст та особливості надання психологічної підтримки учасникам освітнього процесу ЗДО

Тема 3.1. Практикум «Педагогіка партнерства як ключовий вектор організації комунікації з батьками дошкільників у сучасних умовах». Сутність понять «педагогіка партнерства», «відповідальне батьківство». Принципи педагогіки партнерства. Законодавчі акти та нормативно-правові документи, що регламентують підтримку педагогічного партнерства ЗДО з батьками вихованців.

Рекомендації педагогам щодо налагодження комунікації з батьками вихованців у дистанційному форматі.

Практична частина:

- Робота в групах щодо конструювання моделі взаємодії учасників освітнього процесу в ЗДО, спираючись на принципи педагогіки партнерства, виявлення проблеми реалізації ідей педагогіки партнерства в закладах дошкільної освіти.
- Розробка «портрет батьків-партнерів», окресливши ключові критерії їхньої готовності до співпраці з педагогами в сучасних умовах. Формулювання алгоритму комунікації між учасниками освітнього процесу в дистанційній формі.
- Визначення ефективних прийомів взаємодії педагога з батьками.
- Дискусія щодо шляхів налагодження педагогічного партнерства ЗДО з батьками вихованців у сучасних умовах.

Тема 3.2. Гра як складник фізичного та психологічного розвитку дошкільників.

Актуальність і значення гри. Гра як провідна діяльність дітей дошкільного віку. Сучасні нормативні документи про значення гри в дошкільній освіті. Видатні науковці про роль гри у розвитку дитини. Гра як метод навчання, засіб спілкування та накопичення життєвого досвіду. Функції ігрової діяльності.

Фізичний розвиток засобами рухливих ігор. Характеристика гри для розвитку дитини. Гра як складова формування рухової компетентності вихованців ЗДО. Етапи підготовки та проведення рухливих ігор. Приклади рухливих ігор та естафет.

Психологічний розвиток у процесі сюжетно-рольової гри. Формування емоційного інтелекту. Розвиток уяви та творчості. Соціалізація та комунікативні навички. Правила гри та розвиток саморегуляції у дітей дошкільного віку.

Педагогічний супровід ігрової діяльності. Створення безпечного й розвивального середовища. Співпраця з родинами.

Практична частина.

- Кейс рухливих ігор. Дослідження впливу різних типів ігор на емоційний, соціальний і когнітивний розвиток дошкільників.
- Обговорення методів педагогічного супроводу та психологічної підтримки.

Тема 3.3. Формування основ здорового способу життя в дошкільників: виклики, шляхи подолання та перспективи.

Поняття «здоров'язбережувальна компетентність». Формування в дітей дошкільного віку основ здорового способу життя як складова здоров'язбережувальної компетентності. Зміст освіти й вимоги щодо набуття дошкільниками основ здорового способу життя. Участь батьків у формуванні основ здорового способу життя своєї дитини. Здоровий спосіб життя та його характеристики, вплив на фізичного й психічного благополуччя людини .

Чинники, що впливають на формування здоров'я. Компоненти здорового способу життя дошкільників: раціональне харчування, здоровий спосіб життя, фізичне виховання, рухова активність, повноцінний сон.

Сучасні тенденції формування основ здоров'язбережувальної життєдіяльності у дітей дошкільного віку. Вимоги до змістовного наповнення процесу формування в дітей основ здорового способу життя. Розвивальне освітнє середовище закладу дошкільної освіти як основний засіб здоров'язбережувальної життєдіяльності дітей дошкільного віку.

Методичні аспекти формування основ здоров'язбережувальної життєдіяльності у дітей дошкільного віку: форми, методи та прийоми, етапи, методики, технології та ін. набуття дошкільниками основ здорового способу життя.

Практична частина.

- Робота в групах: 1) «Рух» – як зацікавити дитину рухатися, якщо вона хоче лише дивитися мультики; 2) «Харчування» – як перетворити обід на корисну та цікаву пригоду; 3) «Емоції» – як навчити дитину знімати напруження. Загальне обговорення.

Тема 3.4. Артметоди в психологічній практиці: використання творчості для підтримки та відновлення.

Арт-терапія як напрям психологічної корекції, що використовує мистецтво як основний засіб впливу на людину. Ключові принципи арт-терапії, які забезпечують її ефективність та безпеку для клієнта. Види арт-терапії та арт-методів. Специфіка застосування для різних вікових груп. Переваги та мета використання методів арт-терапії з дошкільниками. Арт-методи як засіб стабілізації психоемоційного стану дітей.

Мініпрактики із дитиною з метою відновлення та стабілізації у разі дії психологічної травми. Ознайомлення з сервісом Kazka.fun – українськомовним генератором казок з ШІ.

Практична частина.

- Відпрацювання технік «Долоньки миру», «Мій емоційний монстрик».
- Робота в групах. Вправа «Щось невідоме у давно знайомій казці».

Тема 3.5. Практикум «Екологічна робота з травмою та ресурсом засобами МАК».

Історія асоціативного методу. Метафоричні асоціативні картки: переваги та недоліки використання МАК. Напрями застосування. Особливості застосування у закладах освіти. Робота з МАК у закладах дошкільної освіти. Колода для роботи у закладах дошкільної освіти «Проблеми-бульбашки»: категорії карток, вправи для застосування, методичні вказівки.

Практична частина:

- МАК у роботі з наслідками стресу: приклади роботи.

Тема 3.6. Психологічний практикум «Розвиток резильєнтності та формування життєстійкості педагогів в умовах війни».

Феномен резильєнтності. Витривалість чи резильєнтність: що потрібно людині, яка проживає в часі війни. Резильєнтність як навичка та місток до посттравматичного зростання. Феномен життєстійкості особистості. Компоненти життєстійкості. Модель BASIC Ph (Мультимодальна модель ресурсності). Стрес, який живе в тілі: техніки емоційної регуляції. Стратегії для збереження внутрішніх ресурсів та запобігання вигоранню.

Практична частина:

- Вправа «Мій рівень заряду»
- Робота в малих групах. Аналіз кейсів.
- Вправа «Кошик ідей» щодо найкращих практик емоційної регуляції.
- Інтерактивна вправа «Коло контролю» з використанням онлайн-дошки.
- Вправа «Мій рецепт стійкості» (Mentimeter).

Тема 3.7. Визначення освітніх труднощів дітей раннього віку.

Система раннього виявлення ризиків особливих освітніх потреб у дітей від народження до трьох років згідно з вимогами законодавства України. Ранній вік – сенситивний період для розвитку мовлення, пізнавальної діяльності, емоційної регуляції та соціальної взаємодії. Визначення освітніх труднощів, що сприяє профілактиці вторинних порушень і мінімізації освітніх втрат.

Сучасні підходи до розуміння освітніх труднощів у ранньому віці, основні напрями розвитку дитини 0–3 років (психомоторний, мовленнєвий,

соціально-комунікативний, пізнавальний), маркери ризику (відсутність лепету після 10–12 місяців, труднощі формування спільної уваги, відсутність наслідування, регрес набутих навичок, обмежений зоровий контакт), а також принципи міждисциплінарної взаємодії.

Міждисциплінарна взаємодія фахівців як реалізація права дитини на якісну психолого-педагогічну підтримку та профілактику вторинних порушень.

Практична частина:

- Аналіз кейсів щодо визначення можливих освітніх труднощів дітей, зони ризику та гіпотези щодо причин; формування рекомендацій щодо підтримки розвитку дитини і конструктивної взаємодії з родиною.

Тема 3.8. Специфіка психологічних труднощів дітей з ООП: втрати розвитку та їх подолання.

Специфіка психологічних труднощів дітей з ООП, що виникають як поєднання первинних особливостей розвитку та вторинних нашарувань, зумовлених соціальним середовищем. Втрати розвитку, які проявляються у нерівномірності формування пізнавальних процесів, мовлення, емоційно-вольової сфери та навичок саморегуляції. Поширені психологічні труднощі: зниження навчальної мотивації, труднощі довільної регуляції поведінки, підвищена тривожність, емоційна нестійкість, зниження впевненості у власних можливостях, звуження соціальної активності.

Розмежування первинних порушень від вторинних ускладнень, що виникають у процесі соціальної взаємодії. Стратегія подолання втрат, що базується на системному підході, передбачає створення інклюзивного середовища та поетапне відновлення базових психічних функцій. Реалізація індивідуалізованої стратегії психологічного супроводу з урахуванням зони актуального та найближчого розвитку дитини та відповідно до принципів доступності й індивідуалізації супроводу та корекції.

Практична частина:

- Аналіз кейсів щодо визначення можливих втрат розвитку, розмежування первинних труднощів (пов'язані з мовленнєвим порушенням) та вторинних проявів, окреслення зони актуального та найближчого розвитку, формулювання короткострокових цілей психологічної підтримки.

МОДУЛЬ 4. Професійний розвиток практичного психолога

Тема 4.1. Просвітницько-профілактична функція працівника психологічної служби в реаліях сучасності.

Нормативне підґрунтя просвітницько-профілактичної роботи працівника психологічної служби системи освіти, на які повинен спиратися фахівець. Особливості просвітницько-профілактичної функції працівника психологічної служби. Напрями просвітницько-профілактичної роботи в закладі освіти, що продиктовані нормативними документами на навчальний рік та з урахуванням реалій сучасності.

Відмінності просвіти від профілактики. Особливості проведення просвітницько-профілактичної роботи з учасниками освітнього процесу. Зміст та форми просвітницької роботи. Напрямки, форми та методи профілактичної

роботи. Просвітницько-профілактична робота у дистанційному форматі. Просвітницько-профілактичні програми.

Практична частина.

- Загальне коло обговорення щодо практики дистанційної роботи практичного психолога в ЗДО.

Тема 4.2. Громадянська та соціальна компетентності як умова успішної соціалізації особистості.

Громадянська і соціальна компетентність як ключові в системі освіти. Закон України про освіту, Концепція розвитку громадянської освіти в Україні, Загальна декларація прав людини ООН.

Зміст і структура громадянської та соціальної компетентності. Особливості та специфіка формування громадянської та соціальної компетентності здобувачів освіти. Основні громадянські компетентності. Громадянськість та громадянські якості. Складові громадянської компетентності, які мають формуватися у закладі освіти. Громадянська та соціальна компетентності та їх зв'язок з ідеями демократії, справедливості та здорового способу життя. Умови, що сприяють успішному формуванню громадянської та соціальної компетентності.

Практична частина.

- Вправа «Цінності сучасного українського виховання і розвитку».
- Робота в групах «Досліджуємо громадянські цінності».
- Активність «Виглядає як... Звучить як... Відчувається як...» - згуртування через порозуміння.

Тема 4.3. Управління цифровою ідентичністю. Кібергігієна. Правила безпеки в цифровому середовищі.

Цифрова ідентичність в умовах дистанційного навчання. Вплив онлайн-середовища на формування самооцінки, поведінки та відчуття безпеки користувачів. Роль дорослого (педагога/батьків) у формуванні безпечної та відповідальної цифрової присутності.

Цифрові загрози в умовах інформаційного тиску. Основні кіберзагрози, з якими стикаються учні в онлайн-середовищі: маніпулятивний контент, шахрайство, соціальна інженерія тощо. Фактори вразливості користувачів у цифровому просторі.

Кібергігієна: базові принципи безпечної поведінки в цифровому середовищі. Формування зрозумілих і послідовних правил онлайн-взаємодії.

Захист персональних даних у дистанційному навчанні. Типові ризики під час використання навчальних платформ та цифрових сервісів. Принципи мінімізації цифрових ризиків для учнів. Баланс між доступністю освітніх ресурсів та безпекою особистої інформації.

Культура цифрової безпеки як складова цифрової грамотності та основа безпечної та відповідальної участі в цифровому освітньому середовищі.

Практична частина.

- Аналіз прикладів даних, які доступні онлайн про учасників (слухачів), визначення їх безпечності.

- Аналіз паролів: довжина, різноманіття символів, зміна для кожного сервісу, список сервісів, де потребує оновлення
- Створення чек-листу «3 кроки, які я зроблю сьогодні для своєї цифрової безпеки»

Тема 4.4. Майстер-клас «Використання цифрових застосунків в роботі практичного психолога».

Роль онлайн-інструментів в роботі практичного психолога. Інструменти для роботи практичного психолога з урахуванням напрямів роботи: Canva; онлайн-дошки Padlet, Miro, Milanote; Wordwall, LearningApps. Ресурси для проведення опитувань: Google Forms, Mentimeter, Online Test Pad, SurveyMars, Typeform. Ігрові платформи: Kahoot! та Quizizz. Створення відео-контенту за допомогою Youtube.

Практична частина.

- Онлайн-квест. Демонстрація власних розробок занять з використанням цифрових інструментів: з профілактики булінгу, для педагогів за темою «Вчимося стресостійкості».
- Практична робота з Mentimeter для створення короткого опитування.

Тема 4.5. Інноваційна компетентність педагога у контексті професійного саморозвитку.

Підготовка конкурентоспроможної особистості. Визначення та походження інновацій в освіті. Інноваційна компетентність педагога. Готовність педагога до інноваційної діяльності. Критерії розвиненості творчого потенціалу педагога. Дослідницька діяльність. Робота в МАН як різновид інноваційної діяльності (модель Всеукраїнської освітньої системи МАН; нормативна база; вектори співробітництва; документація та вимоги до написання робіт з урахуванням ключових змін тощо). Проблемні питання.

Модуль 5. Організаційно-підсумковий

Тема 5.1. Настановне заняття. Стартова креативна сесія «Мої очікування від навчання»

Реєстрація слухачів. Ознайомлення слухачів з організацією освітнього процесу, змістом, розкладом навчальних занять, умовами проведення підсумкового тестування та отримання свідоцтва про навчання.

Практична частина:

- Визначення індивідуальних очікувань слухачів від навчання. Складання карти очікувань групи. Узгодження індивідуальних і спільних цілей навчання у професійному розвитку практичних психологів ЗДО.
- Проведення інструктажів з безпеки життєдіяльності, щодо виконання Закону України «Про запобігання корупції», Положення про академічну доброчесність, виконання Правил внутрішнього розпорядку, поведінки на онлайн-заняттях. Обговорення правил онлайн-спілкування в умовах дистанційного навчання.

Тема 5.2. Рефлексивна сесія «Мої професійні відкриття: що я дізналася / дізнався та як це застосую в практичній діяльності»

Підбиття підсумків навчання на курсах підвищення кваліфікації, рефлексія слухачів.

Практична частина:

- Індивідуальна робота «Тепер я...» з осмислення отриманих знань і навичок, визначення подальших дій щодо запровадження нових підходів, методик, прийомів у свою професійну діяльність. Обговорення стратегій подолання можливих труднощів.
- Рефлексія щодо власного професійного розвитку, формулювання пропозицій щодо покращення якості надання освітніх послуг на курсах підвищення кваліфікації.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

(практичні роботи зазначені у відповідних темах за навчально-тематичним планом)

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

До теми 2.3. Психологічна підтримка батьків дітей дошкільного віку.

Визначити власні «червоні прапорці» (сигнали), коли робота з батьками стає занадто емоційно виснажливою. Запропонувати 3 способи власної професійної гігієни після складних консультацій.

До теми 2.5. Психологічний практикум «Кризові стани і психотравма: психологічні методи підтримки та відновлення».

Ознайомлення з матеріалами з нейрографіки. Алгоритм роботи зі стресом. Малюнок антистрес.

До теми 2.6. Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу ЗДО.

1. Ознайомитися з матеріалами вебінару Наталії Сабліної, канд. психол.наук, психотерапевтки, керівниці Тренінгового Центру Наталії Сабліної за темою «Як надавати психологічну допомогу і залишатися в ресурсі» <https://youtu.be/n2cMi1nxaQQ>

2. Пройти курс підвищення кваліфікації для освітян «Перша психологічна допомога учасникам освітнього процесу під час та після завершення воєнних дій»

<https://hryoutest.in.ua/courses/programa-pidvishchennya-kvalifikaciji-psihologichnoji-pidtrimki-dlya-osvityan-ta-batkiv>

3. Ознайомитися з листом МОН України від 04.04.2022 № 1/3872-22 «Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій»». https://mon.gov.ua/npa/pro-metodichni-rekomendaciyi-persha-psihologichna-dopomoga-algoritm-dij?_cf_chl_tk=1A5n5wWmxN3OaigkF3InvVSP3_6m2tr0De360cqil8g-1771694912-1.0.1.1-gD8XNsg_ap_GQRpj8O.5OhRFtSuDcSr2kd_LgwHcrJQ

До теми 3.4. Артметоди в психологічній практиці: використання творчості для підтримки та відновлення.

Опрацювати матеріали відео <https://www.youtube.com/watch?v=5OU8pQ30gwE>, ознайомитися з сервісом Kazka.fun та зареєструватися. Визначити можливості даного сервісу в створенні казки за запитом.

До теми 3.6. Психологічний практикум «Розвиток резильєнтності та формування життєстійкості педагогів в умовах війни».

Ознайомитися з моделлю BASIC Ph (Мультиmodalна модель ресурсності) за покликаннями:

https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/746954/1/%D0%9F%D0%9E%D0%A1%D0%86%D0%91%D0%9D%D0%98%D0%9A_2025_%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%B4%D1%96%D0%B0%D0%B3%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0.pdf;

<https://arpp.com.ua/articles/resursooriyentovana-model-stresodolannya-basic-ph/>

До кожного з каналів BASIC Ph зазначити 5 конкретних ідей, як педагог може використати цей канал протягом робочого дня.

До теми 4.4. Майстер-клас «Використання цифрових застосунків в роботі практичного психолога».

Створити порівняльну таблицю цифрових інструментів за напрямом роботи практичного психолога (корекція, профілактика, просвіта), враховуючи активність дітей (педагогів), динаміки групи, автоматизації для психолога тощо.

4. СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Нормативно-правові документи

1. Базовий компонент дошкільної освіти (2021) URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/doshkilna/bazovij-komponent-doshkilnoyi-osviti-na-sajt-ostatochnij.pdf>
2. Методичні рекомендації для працівників закладів дошкільної освіти на період дії воєнного стану в Україні: Лист МОН України від 02.04.2022 № 1/3845-22. URL: <http://osvita.ua/legislation/doshkilna-osvita/86206/>
3. Положення про психологічну службу у системі освіти України : наказ Міністерства освіти і науки України від 22 трав. 2018 р. № 509, зареєстрований у Міністерстві юстиції України 31 лип. 2018 р. за № 885/32337. URL: <https://imzo.gov.ua/2018/05/25/nakaz-mon-vid-21-05-2018-509-pro-zatverdzhennya-polozhennya-pro-psyholohichnu-sluzhbu-u-systemi-osvity-ukrajiny/> (дата звернення 10.01.2026).
4. Про затвердження Державного стандарту дошкільної освіти: постанова КМУ від 26.11.2025 № 1557. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1557-2025-%D0%BF#Text>
5. Про внесення змін до Примірнього положення про команду психолого-педагогічного супроводу дитини з особливими освітніми потребами в закладі загальної середньої та дошкільної освіти : наказ Міністерства освіти і науки України від 29 трав. 2025 р. № 787. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0787729-25#Text> (дата звернення 10.01.2026).
6. Про затвердження професійного стандарту «Практичний психолог закладу освіти» : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 24 лист. 2020 р. № 2425-20. URL:

https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/rizne/2020/12/Standart_Praktychnyy_psykholog_h.pdf (дата звернення 10.01.2026).

7. Про методичні рекомендації «Пріоритетні напрями роботи психологічної служби у системі освіти України в 2025/2026 навчальному році» : лист ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти» від 07.07.2025 № 21/08-586. – URL: <https://imzo.gov.ua/2025/07/07/lyst-imzo-vid-07-07-2025-21-08-586-pro-metodychni-rekomendatsii-priorytetni-napriamy-roboty-psykholohichnoi-sluzhby-u-systemi-osvity-ukrainy-v-2025-2026-navchal-nomu-rotsi/> (дата звернення: 10.01.2026).
8. Про освіту : Закон України від 5 верес. 2017 р. № 2145-VIII (зі змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення 10.01.2026).
9. Про охорону дитинства : Закон України від 26 квіт. 2001 р. № 2402-III (станом на 6 лип. 2025 р.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2402-14#Text> (дата звернення 10.01.2026).
10. Про схвалення Національної стратегії із створення безбар'єрного простору в Україні на період до 2030 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 квіт. 2021 р. № 366-р (зі змін.). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/366-2021-%D1%80#Text> (дата звернення 10.01.2026).

Основна література

1. Методики психологічного супроводу учасників освітнього процесу в умовах війни : практич. посіб. / В. Г. Панок; В. В. Рибалка, С. К. Шандрук та ін.; за наук. ред. В. Г. Панка. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. 212 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1JY6K0ZhOEakqbamTz3fQXTHngTzp7WEp/view>
2. Перша психологічна допомога: посібник для працівників на місцях. – Київ: Унів. Видав. ПУЛЬСАРИ, 2017. – 64 с. URL: <http://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/44615/9786176150787-ukr.pdf?sequence=72>
3. Про схвалення Концепції розвитку охорони психічного здоров'я в Україні на період до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.12.2017 р. № 1018-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1018-2017-%D1%80#Text> (дата звернення 10.01.2026).
4. Про запобігання та протидію домашньому насильству в умовах воєнного стану в Україні : лист Міністерства освіти і науки України від 30.05.2022 № 1/5735-22. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zapobigannya-ta-protidiyu-domashnomu-nasilstvu-v-umovah-voennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 10.01.2026)
5. Про здійснення превентивних заходів серед дітей та молоді в умовах воєнного стану в Україні : лист Міністерства освіти і науки України від 13.05.2022 № 1/5119-22. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zdijsnennya-preventivnih-zahodiv-sered-ditej-ta-molodi-v-umovah-voennogo-stanu-v-ukrayini> (дата звернення: 10.01.2026)
6. Про методичні рекомендації «Перша психологічна допомога. Алгоритм дій» : лист Міністерства освіти і науки України від 04.04.2022 № 1/3872-22. – Режим доступу: <https://mon.gov.ua/npa/pro-metodychni-rekomendaciyi-persha-psiologichna-dopomoga-algoritm-dij> (дата звернення: 10.01.2026)
7. Про методичні рекомендації щодо соціалізації та інтеграції внутрішньо переміщених осіб у громадах : лист Міністерства освіти і науки України від 22.07.2024 № 1/13007-24. – URL: <https://imzo.gov.ua/2024/07/23/lyst-mon-1-13007-24-vid-22-07-2024-pro-metodychni-rekomendatsii-shchodo-sotsializatsii-ta-intehratsii-ditej-vnutrishn-o-peremishchenykh-osib-u-hromadakh/> (дата звернення: 10.01.2026).
8. Про типову документацію працівників психологічної служби у системі освіти України : лист Міністерства освіти і науки України від 24.07.2019 № 1/9-477. – URL:

<https://imzo.gov.ua/2019/07/25/lyst-mon-vid-24-07-2019-1-9-477-pro-typovu-dokumentatsiiu-pratsivnykiv-psykholohichnoi-sluzhby-u-systemi-osvity-ukrainy/> (дата звернення: 10.01.2026).

9. Психосоціальна підтримка в кризовій ситуації: методичний посібник для педагогів / С. Богданов, О. Залеська. – К.: Пульсари. – 2018. – 76 с. <https://ekmair.ukma.edu.ua/handle/123456789/14980>
10. Формування безпечного освітнього простору закладу освіти в діяльності працівників психологічної служби / авт. кол.: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов, І. І. Ткачук; за наук. ред. Н. В. Лунченко, І. І. Ткачук. – Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2023. – 111 с. – Режим доступу: <https://drive.google.com/file/d/1epOAxM6X0BujqfLqeM7fu0vn32PNWIVG/view> (дата звернення: 10.01.2026).

Додаткова література

1. Безпечний простір. Корекційно-розвиткова програма формування стійкості до стресу в дітей дошкільного віку та школярів. Навчально-методичний посібник. https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/726885/1/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D1%96%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D0%BA%20%D0%B4%D0%BB%D1%8F%20%D0%BF%D1%81%D0%B8%D1%85%D0%BE%D0%BB%D0%BE%D0%B3%D1%96%D0%B2_2021.pdf
2. Денищук І. П. Попередження емоційного вигорання та підвищення стресостійкості педагогів під час війни. Імідж сучасного педагога. 2023. №3(210). С. 89-95. DOI: [https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-3\(210\)-89-95](https://doi.org/10.33272/2522-9729-2023-3(210)-89-95)
3. Державний стандарт дошкільної освіти: особливості впровадження / Упоряд.: О.Г. Косенчук, І.М. Новик, О.А. Венгольська, Л.В. Коземко. – Харків: Вид-во «Ранок», 2021 –240 с.
4. Гершанов О., Макієнко Н. Шлях до зцілення: основи роботи з наслідками травматичних подій. Електронний ресурс. URL: <https://drive.google.com/file/d/1bbBLkD8s8yS6chlDdDLpV8apgN5lu3k4/view> (дата звернення: 10.01.2026).
5. Основи реабілітаційної психології: подолання наслідків кризи. Навчальний посібник. Том 2. – Київ, 2018. – 240 с. URL: <https://surl.li/axqvew>
6. Психологічна безпека освітнього середовища: методи, технології, шляхи формування: практичний посібник / авт. кол.: В. В. Байдик, Ю. П. Гопкало, І. О. Корнієнко, Н. В. Лунченко, Ю. А. Луценко, Р. А. Мороз, М. В. Саврасов; за наук. ред. Н. В. Лунченко. НАПН України, Укр. наук. – метод. центр практ. психол. і соц. роботи. Київ : УНМЦ практичної психології і соціальної роботи, 2024. 134 с.
7. Психологічна підтримка та допомога дітям, які пережили травматичні події. Навчально методичний посібник / Автори-упоряд.: Н. Вааранен-Валконен, Н. Заварова; за заг. ред. О. Калашник. К., 2022. 104 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi74/0054602.pdf>
8. Психосоціальна допомога внутрішньо переміщеним дітям, їхнім батькам та сім'ям з дітьми зі Сходу України : посіб. для практиків соціальної сфери / Мельник Л.А. та ін. ; за ред. Волинець Л.С. К. : ТОВ «Видавничий дім «Калита», 2015. 72 с. URL: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi83/0063549.pdf>
9. Психологічна допомога дітям в умовах воєнного стану: довідник вихователів дошкільних навчальних закладів і вчителів загальноосвітніх навчальних закладів / Н. В. Пророк, С. Т. Бойко, О. В. Гнатюк, О. І. Купреєва, В. І. Полякова, О. А. Столярчук, Л. Г. Царенко, О. Ю. Чекстере ; за ред. Н. В. Пророк. Київ, 2022. 155 с. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/id/eprint/733084>
10. Психологічна допомога постраждалим внаслідок кризових травматичних подій: методичний посібник / З. Г. Кісарчук, Я. М. Омельченко, Г. П. Лазос, Л. І. Литвиненко, Л. Г. Царенко ; за ред. З. Г. Кісарчук. К. : ТОВ «Видавництво «Логос»». 2015. 207 с. URL: <https://surl.li/hezjmv>

Електронні ресурси

1. Всеукраїнська програма ментального здоров'я «Ти як?». URL: <https://www.howareu.com/>
2. Громадська організація «Ла Страда – Україна». Розділ «Бібліотека». URL: <https://la-strada.org.ua/biblioteka>
3. Державна наукова установа «Інститут модернізації змісту освіти». Розділ «Психологічний супровід та соціально-педагогічна робота». URL: <https://imzo.gov.ua/psyholohichnyj-suprovid-ta-sotsialno-pedahohichna-robota/>
4. Канал зв'язку для батьків дітей старшого дошкільного віку «Ефективна комунікація». URL: http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?page_id=77564
5. Канал зв'язку з педагогами та батьками «Психосоціальна підтримка учасників освітнього процесу». URL: http://edu-post-diploma.kharkov.ua/?page_id=78990
6. Портал превентивної освіти. URL: <http://autta.org.ua/>